

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА НА НЕДЕЉУ НА ПО ТАБАКА. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВ. МЕСЕЧНО.
— ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЂУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 НОВ. И 30 ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

МАКСИМ ЦРНОЈЕВИЋ.

Трагедија у 5 чинова, с певањем, написао др. Лаза Костић, за позорницу удесио А. Хаџић,
музика од А. Максимовића.

(Наставак.)

Ти велиш: „Да! Та да, — љубим те ја!”
И како само могох помислит’
Да једног лета суво корито
Испрет’ може бујност толику,
Милости твоје силне изворе?
И опет, душо, слатки изворе!
И опет можда не ћеш познати,
Кад вако видиш твога Максима,
То узмућено твоје језеро?
Зар не мож’ бити, не мож’ бити зар?
Промен’о сам се, охрапавио!
Шта мислиш, чедо, са свим други ли?
Ох, кажи ми, ох, кажи, слико ти,
Хоћеш ли познат’ твога Максима
Под богињом себе богињу,
Из очију, из уста, реч?

(Опет куће слику.)

Шта? „Хоћу? Шта? — Ох, хоћу!” — Хоћу! Да,
Ал’ „не ћу!” реци, реци: „Не ћу, не!”
Јер одговор сам тај заслужио,
Кад ту још сумњам, кад још питам то!
Ал’ ти се светиш слатком осветом
Па велиш: „Хоћу!” Хоћеш? Хоћеш? Ох!

(Оде љубећи слику.)

ПОЈАВА ТРЕЋА.

Одаја.

Иво Црнојевић и Надан Бојимир долазе.

Иво.

Ваш тако веле, тако, Надане?
Гланари не ће са мном у Млетке?
Не умеде л’ их наговорити
Да није нужда мени дошла тек,

Срамота није мени само ту,
Већ целој земљи, целој држави,
На српско име, српске вере глас?

Надан.

Та све сам рек’о, што се рећи мож’,
Кад рекох: светлост српског образа,
Окрену ми се леђма Ликовић;
А када рекох: српске вере глас,
Капетан се по брку поглади
И длаку једну дуну у ветар,
На понућен подсмевају се дар,
Већ круну твоју сваг би у шићар!

Иво.

И Јован зар, и он, синовац мој?

Надан.

Он добро жели светлом стрицу свом,
Свом стрицу светлом, господару свом,
Ал’ — пријатеља мрзи млетачког!

Иво.

Разумем те, предомислићу се! (За себе.)
Да поустим, да поустим зар ја
У овом часу тешке незгоде?
Ма кад иначе, само сада не!
Ал’ шта ћу болан? Дужду дадох реч!
Понос је свет, ал’ реч је светија!
Ох, свет би овај вољно пон’о сад,
Над понором га прен’о накленим,
Отешта л’ врло, збацио би га,
Ал’ овај свет, што сад га подносим,
Судариште је начела силна два,
У мени је, а ја у њему сав,
Он са мном само, са њим надам ја!

Надан.

Па шта да речем чекаоцима?
Да л' милости да јавим свакоме?
Да дођу зар — —

Иво.

Предомислићу се!

Надан (за себе.)

Предомислићеш се? А, причекај!
Још једну искру имам палила
За поноса му овлажени пра! (Иви)
Још рекоше у претњи уочној:
Не послушаш ли правде њихове,
Да за сватима шаљу Дужду вест,
Да верујућег таста науче,
Ко му је Милош, Максим ко му је,
Кога ли жели да му буде зет?

Иво.

Изрекоше л'? — Предомислићу се!

Надан

А одговор?

Иво (дупи ногом).

Предомислићу се! (За себе.)

Ох, тежак је, претежак свет је тај!
Ал' сваки драм у нове незгоде,
Чудновато ми снагу подиже! (Налану.)
Нек' дођу, Надане! (Оде.)

Надан.

Нек дођу зар?

Нек дођу! Па: предомислићу се?
Шта мисли он с предомислићањем тим?

Ко мисли у њем'? Не мислим зар ја?
Непојамно је миран, утишан,
Ал' знамо већ тај намргођен мир,
Ког само гром жетине прекине!
И у том миру домишља се он? —
Нек дођу, рече; шта да речем ја?
Па шта да речем? Није л' доста зар
Напустит' Ивин разиграни гром,
Па изненад међу њих удари,
Распршти на све стране војводе,
А Иву самог баци у Млетке,
Па у Жабљаку ја да будем сам?
Зар није доста, није доста то?
Нек дођу, рече! Хајд', нек дођу, хајд',
Да видим, где су!

Док он полази прозору, улазе полагано четири вој-
воде: Кујунџић, Јован Капетан, Милић и Линовић
пажљиво се обзирују!

Где су, нема их!

Ни једног нема зар на бедему?
Одјездише зар већ? Је л' истина?
Ни коња гдегод, ни јунака где,
За цело, ох, за цело одоше!
Ја не памтим, но људи говоре,
Да мати моја беше латинка!
Ох, мајко моја, блажена ти крв! (Обазре се)
Пс! Тише, тише! Преварме крв!
Ал' још је боље! (Гласно) Здраво господо!

Кујунџић.

Је л' улазити тестир, Надане?

Надан.

Јест, Ђуро, јест, баш по вас хтедох сад!

(Наставиће се.)

Д И С Т И Њ И.

П О З О Р И Ш Т Е.

(Марија Јеленска), пређе глумица на народном позоришту у Београду, играла је пре негде на штрамперовом позоришту у Вечу. Готово сви бечки немачки листови хвале је редом, а стара „Преса“ пише о њој ово: Ко је год видео М. Јеленску, ма само у једном приказу, одмах се могао уверити, да је то јако даровита глумица. Толико бисмо имали рећи у опште. Госпођица је Јеленска лепа, плавојка је, али има црне очи, којима уме гледати веома лепо. Стас, и узраст јој је леп, глас пун, звучан и zgodан за свако превијање. По целој игри јој види се, да јој је много стало допр аве уметности.

а поједини моменти њене промишљене игре доказивали су јасно, да је потпуно свесна свога великог задатка. Мане су јој, да се још није могла отрести словенског нагласка и да се по гдекоји пут и сувише далеко занесе у приказивању својих улога; али то ће се моћи све лако савладати само док се „германизује.“ Госпођица Јеленска има у пуној мери и дара и све особине за глумицу и само ће једино до ње стојати, да свом уметничком позиву потпуно одговори. Овако „Преса“, а ми додајемо само још то, да је грдна штета по нашу позоришну уметност у опште, што је госпођица Јеленска напустила народно позориште у Београду, и да не

би требало жалити никаквих жртава само да бисмо је могли на ново задобити нашем позоришту.

* (Народно позориште у Загребу.) 5. децембра о. г. приказивана је у Загребу први пут „Јелсавета Соарезова“ или „Сестра Тереза,“ драма у 5 чинова, од В. Камолетија. Ова је драма у толико необична, што јој радња захвата у самоћу манастирских зидова, а у толико саблажњива, у колико може саблажњиво бити то, што је калуђерица за време своје младости постала мати. Иначе могао би је и сваки калуђер гледати, а да не мора поцрвенети. Драматичне вредности комад тај нема. Много којешта није у њему мотивовано, али су му призори другог, трећег и четвртог чина пуни ефекта, те се живо хватају срца. Представа је испала у целој доми добро.

* (Мурад Ефендија), потурчени Хрват Вернер из Поповца, од дужег времена турски консуо у Темишвару, написао је опет ваљану драму на немачком језику под именом „Ines de Castro.“ Та је драма ових дана приказивана први пут у Темишвару и јако се допала. Исти писац написао је и „Селима III.“, трагедију, која се лане и на дворском позоришту у Бечу представљала, па је стекла хвале и признања и у критичара бечких.

М У З И К А.

* (Драгомир Кранчевић.) На трећем филхармоничном концерту у Бечу свирао је ових дана и наш вештак на виолини Драгомир Кранчевић један споров концерат за виолину (G.). Бечки листови хвале Кранчевића, да је потпуно схватио и извео тај споров концерат, а одсвирао га је енергичном техником. Још би му се ваљало усавршити у томе, да му звуци, што их тако вешто мами из виолине, буду што цунији и што округлији.

С И Т Н И Ц Е.

* (За дукат се удала.) У некој варошици у Срему живела је нека сиромашна, али веома лепа удовица. Тој се удовици допадне неки удовац, трговац из исте варошице, а и њему удовица, ал' јест, како ћеш помоћи: она сиромашна а он богат. Ал' женска је глава досетљива, особито кад се ради о удади. Све јој је имање било златан дукат. Хајд, дакле да себи помогне њиме. Једно јутро оде трговцу удовцу, промене дукат, купи за добијене новце — опет дукат, па тако удри код њега, мењај исти дукат неколико месеца сваки други трећи дан. Трговца удовца намами на послетку злато, те ти онзапроси и испроси токор се и богату удовицу. Кад је после видео да је насео, а он ти удри, па теши самог себе: „Кад је моја жена мене искусна трговца тако лепо преварила, а да како не ће моје

муштерије, које су куд и камо невештије од мене.“

Ж И В О П И С.

* (Стеван Батори) је нова слика, коју је израдио Матејко. Тај пољски сликар један је од првих сликара у Европи. Особито је на глас изашао својом сликом, којом приказује пропаст Пољске. Немци јако жале, што се такав ум ограничио само на своју домовину, и што не узима предмете из повеснице целог света. Али управо у томе и лежи извор његове снаге. Да Матејко неје остао син свога народа, ко зна, би ли се икада пробудило толико сликарско одушевљење у њему. Нова његова слика, која је сада изложена у Пешти, има наслов Стеван Батори. Матејко је особито сретан у томе, што уме пронаћи велике и важне тренутке у повесници свога народа. Пре тога насликао је несрећу Пољске, сада нам показује њезину славу. Батори беше добар јунак, поносит, одлучан; у његово пак време била је Пољска једна од најсилнијих држава на северу европском. Слика матејкова приказује нам то, како пред Баторијем стоји руско послаништво. Посланике руске предводи Ципријан, владика полочки, и нуди Баторију леба и соли и златни кључ у знак помирења. По околици лежи снег, тле је покривено кожама и заставама, а призор се догађа под лешим шатором. Слика се дели у две половине: на једној су Пољаци и краљ им Батори, поносан, одлучан вољом, достојанствен; на другој је половници прво неугодна слика исусовца Пошевина; за њим су руски посланици, једни клече, други вребају, трећи леже на тлу пред силним краљем. На лицу пољских племића види се, да им неје по вољи ово склапање мира, особито је то неповољно умноме канцелару пољском Замојском. У тој се слици верно огледа тадашња јака Пољска и њено стање. Стручњаци веде, да је Матејко овом сликом показао велики напредак. У пређашњим својим сликама особито је пажљиво и красно сликао узгредне ствари као што су: свила, злато, драго камење, и то тако, да су сву најљу привлачили на себе, а на главну ствар једва се и помишљало. У Стевану Баторију нема више тога. Красно је, истина, и ту израђена свила, злато и драго камење, али не сметају више, јер не говоре, него ћуте. И колорит, некад и одвише сјајан у матејковим сликама, овде је са свим уместан, стоји у складности са целином, па има још и такав чар, као што се то налази само у сликама најбољих талијанских сликара. Кода се од нас не зарадује, кад види до какве је славе и знаменитости дошао у целој свету словенски сликар! Живео нам дуго наш Матејко себи на част, а целом словенству на дику и понос!

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

3. ПРЕДСТАВА

У ПРЕТПЛАТИ 2.

У НОВОМЕ САДУ У СРЕДУ 13. ДЕЦЕМБРА 1872.

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ:

МАРИЈА СТУАРТОВА.

ЖАЛОСНА ИГРА У 5 ЧИНОВА, ОД Ф. ШИЛЕРА, ПРЕВЕДЕНА С НЕМАЧКОГ.

О С О Б Е :

Краљица Јелисавета	Ј. Маринковића.
Марија Стјуартова	Ј. Сајевића.
Гроф Лестер	Недељковић.
Гроф Шрусбери	Зорић.
Барон Борли	Суботић.
Витез Палет	Марковић.
Мортимер	А Сајевић.
Ана Кенедијева	Ј. Поповића.
Белијевр.	Рашић.
Овез	Пешић.
Часни	Стенић.
Паж	Љ. Зорића.
Мелвил	Лукић.
Маргарита	Ј. Маринковића.
Бургојин	Божовић.

Шериф, придворници, слуге јелисаветине, слуге и слушкиње маријине.

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичином) од 9—12 пре подне и од 3—5 сахата после подне, а после на каси.

У суботу 16. децембра први пут: „Дона Дијана“. Шаљива игра у 5 чинова, од Морета, по преради К. А. Вестовој превео Милорад Поповић Шапчанин. — Г. Ј. Сајевића и А. Сајевић, чланови народног позоришта у Загребу као гости.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 н. а. вр. у српској народној задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

БОЛУЈУ: Л. ТЕЛЕЧКИ, Н. ЗОРИЋ.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.